การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามกรอบ SEP–D–P–O–E–A เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนบ้านศิริพัฒนา*

DEVELOPMENT OF A SCHOOL MANAGEMENT MODEL BASED ON THE SUFFICIENCY ECONOMY PHILOSOPHY USING THE SEP–D–P–O–E–A FRAMEWORK TO ENHANCE STUDENT QUALITY IN BAN SIRIPHATTANA SCHOOL

กาญจนา ทองคำ
Kanjana Thongkham
โรงเรียนบ้านศิริพัฒนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1
ตำบลน้ำอ้อม อำเภอค้อวัง จังหวัดยโสธร
Siriphattana School, Yasothon Primary Educational Service Area Office 1,
Nam Om Subdistrict, Kho Wang District, Yasothon Province, Thailand
Corresponding Author's Email: Kanjanathongkham456@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษา SEP–D–P–O–E–A สำหรับโรงเรียนบ้านศิริพัฒนา โดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้ากับกระบวนการบริหาร 5 ขั้น ได้แก่ การตัดสินใจ การวางแผน การปฏิบัติการ การประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไข ดำเนินการวิจัยตามระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา (R&D) ร่วมกับการวิจัยแบบผสมผสาน 4 ระยะ ได้แก่ การศึกษาสภาพปัจจุบัน การพัฒนารูปแบบ การนำรูปแบบไปใช้ และการประเมินผล กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษา 81 คน และนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายถึงมัธยมศึกษาตอนต้น 82 คน เครื่องมือวิจัยประกอบด้วย (1) แบบสอบถามการบริหารสถานศึกษาตามกรอบ D–P–O–E–A (2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 40 ข้อ และ (3) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบ โดยเครื่องมือผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (IOC = 0.67–1.00) และมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูง (KR-20 = 0.89) วิเคราะห์ข้อมูลด้วย ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าเฉลี่ยแบบกลุ่มสัมพันธ์ (Dependent t-test)

ผลการวิจัยพบว่า การบริหารสถานศึกษาตามกรอบ D–P–O–E–A โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.93) โดยด้านการปฏิบัติการมีค่าเฉลี่ยสูงสุด สะท้อนศักยภาพในการขับเคลื่อน

* Received 7 April 2026; Revised 10 June 2026; Accepted 30 September 2026

การบริหารสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนใช้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (t = 12.874, p < .001) แสดงให้เห็นว่ารูปแบบ SEP–D–P–O–E–A สามารถยกระดับคุณภาพผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิผลและมีศักยภาพในการประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาที่มีบริบทใกล้เคียงกัน

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษา, การวิจัยและพัฒนา, คุณภาพผู้เรียน, ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, SEP–D–P–O–E–A

Abstract

This study aimed to develop and evaluate the SEP–D–P–O–E–A school management model for Ban Siriphattana School by integrating the Sufficiency Economy Philosophy into five management processes: decision-making, planning, operation, evaluation, and adjustment. A Research and Development (R&D) approach combined with mixed methods was employed in four phases: situational analysis, model development, implementation, and evaluation. The participants consisted of 81 school stakeholders and 82 upper primary and lower secondary students selected through purposive sampling. Three research instruments were employed: (1) a school management questionnaire based on the D–P–O–E–A framework, (2) a 40-item learning achievement test, and (3) a satisfaction questionnaire. The instruments were validated through content validity assessment with Item-Objective Congruence (IOC) values ranging from 0.67 to 1.00 and demonstrated high reliability (KR-20 = 0.89). Data were analyzed using mean, standard deviation, and dependent t-test.

The findings indicated that the overall level of school management based on the D–P–O–E–A framework was high (Mean = 3.93), with the operation component receiving the highest rating. Student post-test scores (Mean = 44.692) were significantly higher than pre-test scores (Mean = 32.154) at the .05 level (t = 12.874, p < .001), demonstrating the effectiveness of the SEP–D–P–O–E–A model in improving learning achievement. The results suggest that integrating the Sufficiency Economy Philosophy with a systematic management cycle provides an effective and practical approach for enhancing student quality and can be applied in schools with similar contexts.

Keywords: School Management, Research and Development, Student Quality, Sufficiency Economy Philosophy, SEP–D–P–O–E–A Framework

บทนำ

การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เผชิญความท้าทายด้านคุณภาพผู้เรียน ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และความผันผวนทางสังคมและเศรษฐกิจ ส่งผลให้การบริหารที่มุ่งเน้นประสิทธิภาพเชิงปริมาณเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Møller, 2009; Kantabutra, 2009) นโยบายการศึกษาไทยจึงส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษา เพื่อสร้างความสมดุลระหว่างประสิทธิภาพและความเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา โดยเฉพาะโรงเรียนชนบทที่มีข้อจำกัดด้านทรัพยากร แต่ยังต้องรักษามาตรฐานคุณภาพผู้เรียน (Sakkhamduang et al., 2025; ลัญจกร นิลกาญจน์ และคณะ, 2560) อย่างไรก็ตาม สถานศึกษาจำนวนมากยังประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในลักษณะกิจกรรมหรือแนวนโยบาย มากกว่าการบูรณาการเข้าสู่ระบบบริหารที่สามารถติดตาม ประเมินผล และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (ทรรศิกา อุไรประเสริฐ และมิตภาณี พุ่มกล่อม, 2565) ขณะที่แนวคิดระบบเปิดและกรอบ Input–Process–Output ชี้ว่าการบริหารสถานศึกษาควรเชื่อมโยงปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลลัพธ์อย่างเป็นระบบ (Phathong, 2018) แต่ยังมีช่องว่างระหว่างกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีกับการประยุกต์ใช้จริงในโรงเรียนขนาดกลาง

โรงเรียนบ้านศิริพัฒนาเป็นโรงเรียนชนบทขนาดกลางที่ต้องบริหารทรัพยากรอย่างจำกัด พร้อมกับยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้สอดคล้องกับความคาดหวังของชุมชนและมาตรฐานทางการศึกษา จึงต้องการรูปแบบการบริหารที่ชัดเจน ยืดหยุ่น และเชื่อมโยงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Pongkose, 2022; พรสมบัติ ศรีไสย, 2564) จากปัญหาและช่องว่างดังกล่าว ผู้วิจัยจึงพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามกรอบ SEP–D–P–O–E–A เพื่อบูรณาการการตัดสินใจ การวางแผน การปฏิบัติการ การประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไขเข้ากับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน พร้อมตรวจสอบความถูกต้องเชิงทฤษฎี ความเหมาะสมในการใช้งานจริง และศักยภาพในการประยุกต์ใช้กับสถานศึกษาที่มีบริบทใกล้เคียงกัน (Creswell, 2014; Phathong, 2018)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและระดับการบริหารสถานศึกษาตามกรอบ D–P–O–E–A ของโรงเรียนบ้านศิริพัฒนา

2. เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามกรอบ SEP–D–P–O–E–A สำหรับโรงเรียนบ้านศิริพัฒนา

3. เพื่อประเมินผลของรูปแบบการบริหาร SEP–D–P–O–E–A ที่พัฒนาขึ้นต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณภาพผู้เรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายถึงมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนบ้านศิริพัฒนา

สมมติฐานการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังการใช้รูปแบบการบริหาร SEP–D–P–O–E–A สูงกว่าก่อนใช้รูปแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) ร่วมกับการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) เพื่อพัฒนาและประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามกรอบ SEP–DPOEA Model สำหรับโรงเรียนบ้านศิริพัฒนา ดำเนินการระหว่างภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 ถึงภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568 แบ่งเป็น 4 ระยะ ได้แก่ (1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการจำเป็น (2) พัฒนาและตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ (3) ทดลองใช้รูปแบบ และ (4) ประเมินผลและปรับปรุงรูปแบบ

ประชากร

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนบ้านศิริพัฒนา รวมทั้งนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายถึงมัธยมศึกษาตอนต้น

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ (1) ผู้บริหาร ครู นักเรียนแกนนำ ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 81 คน ใช้ศึกษาสภาพการบริหารตามกรอบ D–P–O–E–A และ (2) นักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายถึงมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 82 คน ใช้ทดลองใช้รูปแบบและประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาและการใช้รูปแบบในบริบทของโรงเรียนบ้านศิริพัฒนา (Creswell, 2014)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ซึ่งมีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา การวิจัย และการพัฒนาสถานศึกษา ทำหน้าที่ตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความสอดคล้องของรูปแบบในระยะพัฒนา

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือวิจัยประกอบด้วย (1) แบบสอบถามการบริหารสถานศึกษาตามกรอบ D–P–O–E–A (2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ และ (3) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบ SEP–DPOEA Model

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของเครื่องมือทุกฉบับ พบค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67–1.00 ค่าเฉลี่ย 0.90 จากนั้นนำแบบทดสอบไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง พบค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.67–0.81 ค่าเฉลี่ย 0.74 ค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.35–0.48 ค่าเฉลี่ย 0.42 และค่าความเชื่อมั่น KR-20 เท่ากับ 0.89

การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลตามลำดับระยะของ R&D โดยศึกษาสภาพการบริหารจากกลุ่มตัวอย่าง 81 คน ทดลองใช้รูปแบบกับนักเรียน 82 คน และประเมินผลด้านคุณภาพผู้เรียนและความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง ข้อมูลเชิงปริมาณวิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการทดสอบค่าเฉลี่ยแบบกลุ่มสัมพันธ์ (Dependent t-test) ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อใช้เป็นข้อมูลย้อนกลับในการปรับปรุงรูปแบบอย่างต่อเนื่อง

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยข้อที่ 1 สภาพและระดับการบริหารสถานศึกษาตามกรอบ D–P–O–E–A

ผลการศึกษาสภาพและระดับการบริหารสถานศึกษาตามกรอบ D–P–O–E–A ของโรงเรียนบ้านศิริพัฒนา จากความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 81 คน พบว่า การบริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก และทุกองค์ประกอบ ได้แก่ การตัดสินใจ การวางแผน การปฏิบัติการ การประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไข อยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นว่าการบริหารของโรงเรียนมีความเป็นระบบและสอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ลัญจกร นิลกาญจน์ และคณะ, 2560; ทรรศิกา อุไรประเสริฐ และ มิตภาณี พุ่มกล่อม, 2565) ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพการบริหารสถานศึกษาตามวงจร D–P–O–E–A ของโรงเรียนบ้านศิริพัฒนา

องค์ประกอบการบริหาร	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
การตัดสินใจ (Decision: D)	3.95	0.65	มาก
การวางแผน (Planning: P)	3.88	0.62	มาก
การปฏิบัติการ (Operation: O)	4.02	0.6	มาก
การประเมินผล (Evaluation: E)	3.85	0.64	มาก
การปรับปรุงแก้ไข (Adjustment: A)	3.94	0.63	มาก
รวม	**3.93**	**0.63**	**มาก**

จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามกรอบ D–P–O–E–A มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.93) โดยด้านการปฏิบัติการมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการตัดสินใจ ด้านการปรับปรุงแก้ไข ด้านการวางแผน และด้านการประเมินผล ตามลำดับ ผลดังกล่าวชี้ว่าโรงเรียนสามารถขับเคลื่อนแผนงานสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม และใช้ผลการประเมินเป็นข้อมูลย้อนกลับเพื่อปรับปรุงการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับแนวคิดการบริหารสถานศึกษาที่เน้นประสิทธิภาพ ความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ และการเชื่อมโยงองค์ประกอบของระบบบริหารอย่างเป็นเหตุเป็นผล (Møller, 2009; Kantabutra, 2009)

ผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าโรงเรียนบ้านศิริพัฒนามีพื้นฐานการบริหารที่เอื้อต่อการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเป็นข้อมูลสำคัญสำหรับการพัฒนาและตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ SEP–D–P–O–E–A ในผลการวิจัยข้อที่ 2 ต่อไป

ผลการวิจัยข้อที่ 2 การพัฒนาและตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหาร ผู้วิจัยสังเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาตามกรอบ D–P–O–E–A ร่วมกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษา SEP–D–P–O–E–A สำหรับโรงเรียนบ้านศิริพัฒนา โดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้ากับกระบวนการบริหารสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ (Phathong, 2018; Creswell, 2014)

รูปแบบ SEP–D–P–O–E–A ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการบริหาร (Process) ผลลัพธ์ (Output) และข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นฐานคิดภายใต้เงื่อนไขความรู้และคุณธรรม

(ลัญจกร นิลกาญจน์ และคณะ, 2560) กระบวนการบริหารประกอบด้วยการตัดสินใจ (D) การวางแผน (P) การปฏิบัติการ (O) การประเมินผล (E) และการปรับปรุงแก้ไข (A) เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Pongkose, 2022; พรสมบัติ ศรีไสย, 2564)

กระบวนการพัฒนารูปแบบดำเนินตามแนวทางวิจัยและพัฒนา 4 ระยะ ได้แก่ การศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็น การพัฒนาและตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ การทดลองใช้ในสภาพจริง และการประเมินผลเพื่อปรับปรุงรูปแบบ โดยใช้ข้อมูลย้อนกลับเป็นกลไกพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Creswell, 2014) ผลการตรวจสอบยืนยันว่ารูปแบบมีความสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนบ้านศิริพัฒนาและมีความเหมาะสมสำหรับการนำไปใช้ในการยกระดับคุณภาพผู้เรียน (ทรรศิกา อุไรประเสริฐ และมิตภาณี พุ่มกล่อม, 2565)

ผลการวิจัยข้อที่ 3 ผลการประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามกรอบ SEP–D–P–O–E–A

ผู้วิจัยประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 82 คน เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามกรอบ SEP–D–P–O–E–A ต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (Creswell, 2014; Pongkose, 2022) ผลการเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการใช้รูปแบบแสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง (n = 82)

การทดสอบ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t	Sig. (p)
ก่อนเรียน	32.154	3.102		
หลังเรียน	44.692	2.997	12.874	0.000*

หมายเหตุ: *นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังเรียน ($\bar{x}$ = 44.692) สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน ($\bar{x}$ = 32.154) และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (t = 12.874, p = .000) แสดงให้เห็นว่ารูปแบบ SEP–D–P–O–E–A สามารถส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิผล สอดคล้องกับแนวคิดการบริหารสถานศึกษาที่ใช้กระบวนการบริหารเป็นกลไกเชื่อมโยงการจัดการศึกษาเข้ากับผลลัพธ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ (Møller, 2009; ลัญจกร นิลกาญจน์ และคณะ, 2560)

ผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าการบูรณาการการตัดสินใจ การวางแผน การปฏิบัติการ การประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไขภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้อย่างเป็นรูปธรรม และยืนยัน

ประสิทธิผลของรูปแบบการบริหารสถานศึกษา SEP–D–P–O–E–A ในบริบทของโรงเรียนบ้านศิริพัฒนา (พรสมบัติ ศรีไสย, 2564)

อภิปรายผล

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าโรงเรียนบ้านศิริพัฒนามีการบริหารสถานศึกษาตามกรอบ D–P–O–E–A อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการปฏิบัติการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด สะท้อนความสามารถในการเชื่อมโยงการตัดสินใจ การวางแผน การดำเนินงาน การประเมินผล และการปรับปรุงพัฒนาเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารเชิงระบบและแนวคิดระบบเปิดที่มุ่งเชื่อมโยงกระบวนการบริหารกับผลลัพธ์ทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง (Kantabutra, 2009; Møller, 2009; Phathong, 2018)

ผลการพัฒนาและตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ SEP–D–P–O–E–A ยืนยันว่าการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้ากับกระบวนการบริหารสถานศึกษาสามารถสร้างกรอบการดำเนินงานที่เชื่อมโยงปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลลัพธ์ และข้อมูลย้อนกลับได้อย่างเป็นระบบ รูปแบบดังกล่าวพัฒนาจากข้อมูลเชิงประจักษ์และการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง จึงมีความสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและแนวคิดการพัฒนารูปแบบทางการศึกษาที่มุ่งตอบสนองสภาพจริงขององค์กร (Creswell, 2014; Pongkose, 2022; ทรรศิกา อุไรประเสริฐ และมิตภาณี พุ่มกล่อม, 2565)

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนใช้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สะท้อนว่ารูปแบบ SEP–D–P–O–E–A สามารถสนับสนุนการจัดการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิผล โดยการเชื่อมโยงหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้ากับกระบวนการบริหารทั้ง 5 ขั้นช่วยให้การดำเนินงานของสถานศึกษามีทิศทางที่ชัดเจน เกิดความต่อเนื่องในการจัดการเรียนรู้ และส่งผลต่อผลลัพธ์ของผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยที่รายงานว่าการบริหารสถานศึกษาที่เชื่อมโยงการพัฒนาผู้เรียนเข้ากับระบบบริหารสามารถยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Sakkhamduang et al., 2025; Pongkose, 2022; พรสมบัติ ศรีไสย, 2564)

นอกจากนี้ ผลการสังเคราะห์รูปแบบยังแสดงให้เห็นความเชื่อมโยงระหว่างหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กระบวนการ D–P–O–E–A และระบบข้อมูลย้อนกลับ ซึ่งช่วยสนับสนุนการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารเพื่อความยั่งยืนในสถานศึกษา (Kantabutra, 2009; Sakkhamduang et al., 2025)

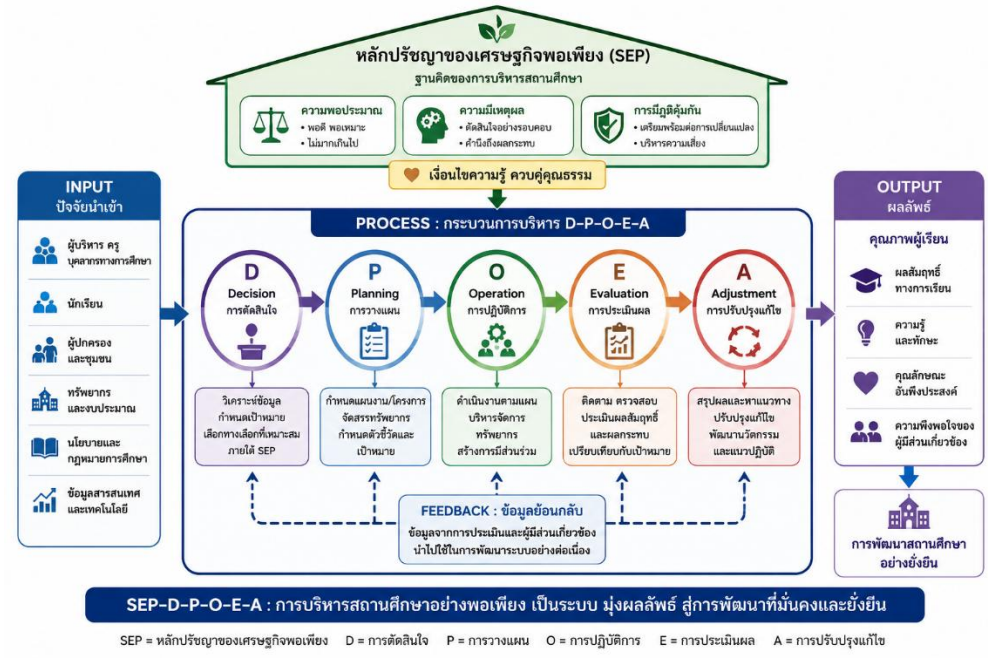
ข้อจำกัดของการวิจัยคือการศึกษาดำเนินการในโรงเรียนบ้านศิริพัฒนาเพียงแห่งเดียว จึงควรใช้ความระมัดระวังในการอ้างอิงผลไปยังสถานศึกษาที่มีบริบทแตกต่างกัน การวิจัยในอนาคตควรขยายพื้นที่ศึกษาไปยังโรงเรียนที่มีบริบทหลากหลายและติดตามผล

ในระยะยาวเพื่อประเมินความคงทนของผลลัพธ์และความเป็นไปได้ในการขยายผลรูปแบบ (ทรรศิกา อุไรประเสริฐ และมิตภาณี พุ่มกล่อม, 2565; Pongkose, 2022)

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยครั้งนี้พัฒนา “โมเดลการบริหารสถานศึกษา SEP–D–P–O–E–A” ซึ่งบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้ากับกระบวนการบริหารสถานศึกษา 5 ขั้น ได้แก่ การตัดสินใจ (Decision) การวางแผน (Planning) การปฏิบัติการ (Operation) การประเมินผล (Evaluation) และการปรับปรุงแก้ไข (Adjustment) ภายใต้ความเชื่อมโยงของปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลลัพธ์ และข้อมูลย้อนกลับ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและการพัฒนาสถานศึกษาอย่างยั่งยืน (Phathong, 2018; Pongkose, 2022)

ผลการสังเคราะห์องค์ความรู้จากการศึกษาสภาพการบริหาร การพัฒนารูปแบบ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นำไปสู่การสร้างกรอบองค์ความรู้ใหม่ที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กระบวนการบริหาร D–P–O–E–A และผลลัพธ์ด้านคุณภาพผู้เรียน ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่ที่ค้นพบจากการวิจัย : โมเดลการบริหารสถานศึกษา SEP–D–P–O–E–A เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนอย่างยั่งยืน

จากภาพที่ 1 พบว่า องค์ความรู้ใหม่ประกอบด้วย 3 ส่วนสำคัญ ได้แก่ (1) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในฐานะฐานคิดของการบริหารสถานศึกษา (2) วงจรการบริหาร D–P–O–E–A ซึ่งทำหน้าที่เป็นกลไกขับเคลื่อนการดำเนินงาน และ (3) ระบบข้อมูลย้อนกลับ

(Feedback) เพื่อการประเมินผลและปรับปรุงการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง โดยทั้งสามส่วนเชื่อมโยงกันภายใต้กรอบ Input–Process–Output–Feedback ทำให้การบริหารสถานศึกษามีความเป็นระบบและสามารถตอบสนองต่อบริบทของสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม

องค์ความรู้ที่ค้นพบยืนยันว่าการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้ากับกระบวนการบริหารอย่างเป็นระบบสามารถเชื่อมโยงการบริหารสถานศึกษากับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิผล โดยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนใช้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และส่งเสริมการพัฒนาความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน (Sakkhamduang et al., 2025; Kantabutra, 2009; Møller, 2009)

นอกจากนี้ องค์ความรู้ดังกล่าวยังสะท้อนให้เห็นว่ากระบวนการตัดสินใจ การวางแผน การปฏิบัติการ การประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไขที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่องภายใต้หลักความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกัน สามารถสนับสนุนการพัฒนาสถานศึกษาอย่างยั่งยืนได้ รูปแบบ SEP–D–P–O–E–A จึงสามารถใช้เป็นทั้งกรอบแนวคิดและแนวปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาที่มีบริบทใกล้เคียงกัน รวมทั้งเป็นฐานสำหรับการศึกษาวิจัยและพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาในบริบทอื่นต่อไป (Creswell, 2014; Pongkose, 2022; ลัญจกร นิลกาญจน์ และคณะ, 2560)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามกรอบ D–P–O–E–A ของโรงเรียนบ้านศิริพัฒนาอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.93) และสามารถใช้เป็นฐานในการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษา SEP–D–P–O–E–A ซึ่งบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้ากับกระบวนการบริหารอย่างเป็นระบบ (Kantabutra, 2009; Møller, 2009; Phathong, 2018) ผลการทดลองใช้รูปแบบแสดงให้เห็นว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังการใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนใช้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สะท้อนประสิทธิผลของรูปแบบในการสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและการยกระดับคุณภาพการศึกษาในบริบทของโรงเรียนที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน (Creswell, 2014; Inplaeng et al., 2022; Sakkhamduang et al., 2025)

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ ได้แก่ การประยุกต์ใช้รูปแบบ SEP–D–P–O–E–A ในสถานศึกษาที่มีบริบทใกล้เคียงกัน โดยใช้ผลการประเมินเป็นข้อมูลย้อนกลับเพื่อพัฒนาการบริหารและคุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ได้แก่ การส่งเสริมรูปแบบการบริหารที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการบริหารเชิงระบบ ผ่านการพัฒนาคู่มือ แนวปฏิบัติที่ดี และเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษา

สำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ควรทดลองใช้รูปแบบในสถานศึกษาที่มีบริบทแตกต่างกัน และติดตามผลในระยะยาว เพื่อประเมินความคงทนของผลลัพธ์และความเป็นไปได้ในการขยายผลสู่ระดับนโยบายและระบบการศึกษา

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านศิริพัฒนา ที่ให้ความร่วมมือและสนับสนุนการดำเนินการวิจัย ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาเครื่องมือวิจัย และสถาบันต้นสังกัดที่สนับสนุนการศึกษาครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

ทรรศิกา อุไรประเสริฐ และ มิตภาณี พุ่มกล่อม. (2565). แนวทางการดำเนินงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์กลุ่ม 1 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ.

ลัญจกร นิลกาญจน์, ปัญญา เลิศไกร และ สุดาวรรณ์ มีบัว. (2560). เศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน. วารสารวิชาการราชพฤกษ์**,** 15(1), 20–26.

พรสมบัติ ศรีไสย. (2564). การพัฒนาสถานศึกษาพอเพียงสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา โรงเรียนชุมชนบ้านแวงใหญ่ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. ใน รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์**.** สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3.

Creswell, J. W. (2014). Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches (4th ed.). SAGE Publications.

Inplaeng, T., Tangdhanakanond, K., & Kanjanawasee, S. (2022). Development of classroom assessment competency framework of teachers in basic education level. Journal of Buddhist Anthropology, 7(12), 1046–1062.

Kantabutra, S. (2009). Using a DEA management tool through a nonparametric approach: An examination of urban-rural effects on Thai school efficiency. International Journal of Education Policy and Leadership, 4(2), 1–13. https://doi.org/10.22230/ijepl.2009v4n2a157

Møller, J. (2009). School leadership in an age of accountability: Tensions between managerial and professional accountability. Journal of Educational Change, 10(1), 37–46. https://doi.org/10.1007/s10833-008-9078-6

Phathong, K. (2018). Guidelines for establishing conceptual framework theories used in political research. Social Sciences Research and Academic Journal, 13(37), 17–30.

Pongkose, S. (2022). School management model of learning center according to the sufficiency economy philosophy in education towards sustainable quality development, Ban Pak Moo School, Nong Khai Primary Educational Service Area Office 2. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 2(5), 117–137. https://doi.org/10.14456/iarj.2022.87

Sakkhamduang, S., Tungkasamit, A., & Chumsukon, M. (2025). Applying sufficiency economy philosophy to promote sustainable livelihoods and well-being among Thai high school students. Journal of Education and Learning, 14(6), 353–367. https://doi.org/10.5539/jel.v14n6p353